

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 - GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468674 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abbon. Dovenetelweg 57a 'S-Gravenhage Tel: 6845 41

Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D

21e jaargang nr.41

nadruk verboden

8 juli 1977

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Denkt dus zelf na.
Ons onderwerp voor heden draagt de titel:

H E T V R I J E S T E R V E N

Degene, die het onderwerp stelde, had in het bijzonder belangstelling voor euthanasie. Er zijn echter meerdere facetten aan deze zaak, zodat wij kozen voor een andere titel.

Wanneer je spreekt over het vrije sterven, zo spreek je in feite over het recht om te sterven. Een denkbeeld, dat in een maatschappij als de uwe mogelijk niet bepaald verteerbaar lijkt. Zeker wanneer je duidelijker formuleert en stelt, dat een mens, die niet meer verder kan, het recht dient te bezitten om te sterven, maar daarmee nog niet het recht heeft zichzelf met alle middelen te doden.

Het verschil tussen jezelf doden en sterven volgens eigen wil of wens lijkt hetzelfde te zijn, maar er bestaat een groot verschil tussen. Wanneer je spreekt over de vrijheid om te sterven, zal menig mens denken: waarom dan geen zelfmoord, want dat is toch ook een gebruik maken van die vrijheid?

Bij zelfmoord gebruik je geweld tegen jezelf. Dit impliceert, dat allerhande moeilijkheden en spanningen daarbij een rol spelen, waarvan geestelijk gezien, de terugslag erg groot kan zijn.

Indien wij echter te maken hebben met een lichaam, dat in feite niet meer verder kan, een lichaam, dat kunstmatig in leven wordt gehouden, zo zal er een ogenblik komen, waarin het gehele werkelijke ik klaar is om te sterven:

Het ego heeft geen behoefte meer aan een voortzetting van het stoffelijke bestaan. De levenskracht is afgenomen, het koord dat stof en geest nog verbindt, is uitgerafeld en dun geworden. Men kan door kunstgrepen het leven in het lichaam in standhouden; door gewoonte zal de ongeschoolde geest zich dan vast blijven

houden aan het in feite niet meer levensvatbare lichaam. Dan worden steeds meer functies van het lichaam overgenomen door medicijnen of apparaten.

Het lijden van een dergelijk lichaam is gemeenlijk voor de geest niet nuttig meer. Er is geen werkelijke beleving meer, het bestaan wordt tot een vage helledroom, een nachtmerrie waaruit je mogelijk soms nog even ontwaakt, maar al snel terug valt in de pijn, het lijden, het hopeloze, halfbesepte bestaan.

Op dat ogenblik rijst volgens mij de vraag, of men terecht is, zelfs tegen uw eigen wil in soms, in leven mag houden. Mijn persoonlijke mening hieromtrent is, dat het kunstmatig in leven houden van een mens tegen diens wil in, niet alleen onjuist is, maar zelfs ongeoorloofd zou moeten zijn.

Er zijn facetten hieraan verbonden, waarbij je je af gaat vragen, of de westerse wereld wel in staat is te begrijpen, wat de woorden: vrij sterven, betekenen en altijd reeds betekend hebben.

Er zijn ingewijden in het oosten geweest, enkelen zelfs in het westen en het noorden van Afrika, die op een gegeven ogenblik beseften: Alles, wat op deze wereld voor mij te doen is, is gedaan. Alles wat ik aan krachten bezit, heb ik gebruikt, nu kan ik niets meer doen, wat nog zinvol of nuttig is.

Dergelijke mensen gaan dan eenvoudigweg ergens zitten en sterven na korte tijd. Geen zelfmoord, maar eenvoudig het gevolg van een ontkenning van het stoffelijke leven.

Hier wordt duidelijk, wat het vrije sterven betekent: Op een ogenblik zal, wanneer er besef genoeg is, de mens zijn leven kunnen beëindigen zonder tekort te schieten en zonder geweld te gebruiken tegen zichzelf, zonder het lichaam ook maar enige schade toe te voegen. Dit door het eenvoudigweg ontkennen van het stoffelijke leven, het niet meer aanvaarden van bepaalde levenskrachten, omdat stoffelijk bestaan niets meer kan brengen.

De ingewijden, die zo iets doen, handelen zeer bewust, zij weten, waar zij naar toe gaan. De doorsnee westerling heeft een wat wonderlijk begrip omtrent het bestaan na de dood en meent vaak, onmiddellijk na de overgang in een soort lift terecht te komen, waarbij het dan maar de vraag is, of de liftbediende zegt: "going up" of "going down".

De westerling kan zich moeilijk indenken, dat je na de overgang nog steeds jezelf bent en dezelfde inhoud bezit, zodat alleen de mogelijkheden, die er voor jou bestaan, tot geheel andere waarden zijn geworden.

Die mogelijkheden kun je natuurlijk pas gebruiken, wanneer je er innerlijk rijp voor bent. M.a.w. op het ogenblik, dat iemand overgaat en niet in staat is, meteen te begrijpen, dat het nieuwe leven en de nieuwe mogelijkheden het enige zijn, wat nu voor het ik belangrijk is, zal er een hiaat ontstaan. Mogelijk wordt die beleefd als duisternis, soms eerder als een periode van gedwongen rust, die men dan gemeenlijk niet zonder ongedurigheid doormaakt.

Vanuit het standpunt van de doorsnee westerling is het sterven een soort onontkoombaar noodlot. Toch vinden diezelfde mensen het alleen natuurlijk, dat zij adem halen en noemen dit geen onontkoombaar noodlot, evenmin als eten enz.

De mensen zijn er kennelijk op ingesteld, een aantal natuurlijke processen als vanzelfsprekend en noodzakelijk te beschouwen, terwijl andere, even natuurlijke processen, waarmee zij te maken krijgen, door hen worden afgewezen. Ik meen, dat de dood een van die laatsten is, zoals ik van mening ben, dat het verwerpen van de dood als natuurlijk verschijnsel, inhaerent aan de westerse maatschappij of grote delen daarvan, duidelijk maakt, dat men niet bewust, eerlijk het leven wil aanvaarden. Men droomt liever, men ontkent mogelijkheden, men maakt er maar iets van.

Ik stel nu enkele punten, waarover u maar eens na moet denken: Wanneer een ego zijn eigen incarnatie kan kiezen - ofschoon dit niet noodzakelijkerwijze altijd bewust zal gebeuren - impliceert dit het vermogen, bepaalde vormen van leven te aanvaarden en andere vormen van stoffelijk leven af te wijzen. Aanvaardt men het voorgaande als mogelijk of zelfs als juist, dan zal men het ook normaal en redelijk moeten achten, wanneer een ik zijn stoffelijke bestaansvorm tijdens een stoffelijk bestaan opeens verwerpt.

De afwijzing van de stof voor de geboorte houdt voor mij in, dat de mogelijkheid tot afwijzen als een kwaliteit en een soort recht van het ego bestaat. Dit zal zeker ook van kracht zijn, wanneer een ego een bepaalde stoffelijke ontwikkeling heeft doorgemaakt en niet meer weet, hoe verder te leven.

Ik baseer voor dit eerste punt dus mijn stelling, dat een mens recht heeft op de vrije dood, op het bewustzijn van het werkelijke ik.

In de tweede plaats stel ik, dat de dood in zich alleen een verandering van leefwijze is en dat zij in het gemiddelde bestaan van een ik vele malen en op verschillende wijzen zal voorkomen.

Dan kan zij niet als iets uitzonderlijks worden beschouwd en zal men zich tegen het feit evenmin kunnen verzetten als tegen het volgen van de dag op de nacht.

De dood is een onvermijdelijk iets, dat samenhangt zowel met het bereikte bewustzijn als met de wijze, waarop je existeert. Op grond van dit alles meen ik te mogen konkluderen, dat leven en dood voor het werkelijke ik dermate gelijk of tenminste vergelijkbaar zijn, dat een vrije keuze aan het ik dient te worden gelaten, ook in dit opzicht, terwijl een dergelijke keuze nooit door anderen voor dit ik gedaan zullen kunnen worden.

In de derde plaats stel ik: Wanneer een lichaam niet in staat is uit zichzelf het bestaan te handhaven en er geen mogelijkheid is, dat het na betrekkelijk korte tijd - 3 tot 6 maanden - weer in staat is weer zelfstandig te bestaan en een redelijke mate van levensvrijheid te garanderen aan de bewoner - de geest - is het zinloos dit krot in stand te houden.

Ik kan dan ook een maatschappij niet begrijpen, die krotten van menselijke lichamen ten koste van alles in stand wil houden en gelijktijdig lang nog niet verkrotte woningen afbreekt, waarin mensen nog graag zouden blijven wonen, alleen maar omdat dit zakelijk of in verband met 't verkeer begeerlijk schijnt te zijn.

Ik meen, dat niemand een ander mag dwingen, te leven in

omstandigheden, die geestelijk geen enkele vrucht kunnen opleveren, terwijl men alleen maar verder zal lijden en zo ondanks zichzelf gedwongen wordt, stoffelijk voort te bestaan.

Ik meen, dat je niemand kunt dwingen, om een medemens actief te doden. Actief doden acht ik voor de mens onaanvaardbaar, zolang hij niet precies weet, wat er gebeurt, inclusief alles, wat veroorzaakt wordt bij degene, die gedood wordt, diens verdere geestelijke lot, de mogelijkheden die bestaan om zo iemand geestelijk verder te helpen, plus alle stoffelijke konsekwenties, die aan de dood verbonden kunnen zijn.

De mens heeft een dergelijk overzicht volgens mij in het merendeel niet, dies heeft hij ook niet het recht, te doden. Daarom stel ik, dat ook een medicus niet mag doden in actieve zin. Hij mag dus niet op enigerlei wijze zodanig ingrijpen, dat een organisme, dat zelf nog in leven kan blijven, desondanks zijn acties zal staken.

Velen zullen het zo absoluut stellen van dit punt onaanvaardbaar vinden en tegenwerpen: maar wanneer iemand nu zo erg moet lijden, heb je toch zeker wel het recht Neen. Dat recht bezit je juist niet. Je bent gerechtigd, alle pijnen met alle beschikbare middelen weg te nemen, ook wanneer hierdoor de levensverwachting van het lichaam kleiner wordt. Zover mag je volgens mij zeker gaan op een ogenblik, waarop duidelijk wordt, dat er menselijk gezien geen enkele kans meer is op herstel. Je moogt volgens mij hiermede zover gaan, dat de patient in feite slapende op de duur zal overgaan.

Maar de gebruikte middelen mogen niet op zich fataal zijn. Je moogt iemand dus niet een cyanidepil, of een overdosis van b.v. heroïne geven, waardoor deze zonder het te weten in feite uit het stoffelijke leven wordt weggevaagd.

Een overgang, die niet beseft wordt, heeft nogal wat konsekwenties voor een ego. Iemand, die zonder het te weten tot overgaan gebracht wordt, zal in vele gevallen niet voldoende beseffen van zijn toestand, om die gevolgen enigszins op te kunnen vangen.

Bezie je een zelfmoordenaar, dan wordt al snel duidelijk, dat het vooral diens toestand, diens mentaliteit is, die een bepalende rol speelt voor de gevolgen. Er zijn mensen, die zelfmoord plegen en toch onmiddellijk bewust en in het licht verder kunnen leven.

Opvallend is, dat in alle gevallen bij dergelijke personen de ingreep tegen eigen leven het gevolg was van een erkende noodzaak of behoefte daarmede anderen te helpen. Een mooi voorbeeld hiervan vormt de rituele zelfmoord, die in Japan vaak wordt begaan door iemand, die ernstig gefaald heeft. Hierdoor kan hij de smaad, die door zijn falen op de familie kwam te rusten, wegnemen.

Tegenwoordig is het mogelijk zo erg niet meer. Maar in vroeger dagen was de familie van iemand, die gefaald had, verwerpelijk. Zij werden uit de gemeenschap getoten en waren in feite nog minder dan parias. Wanneer de schuldige ritueel zichzelf doodt om zo deze toestand van anderen weg te nemen, is er in feite sprake van een soort offerdood, die bewust wordt gekozen, terwijl men overgaat met het gevoel iets goeds te doen. Hierdoor zul je ontvankelijk zijn voor het Licht en alle krachten, die daarmede samenhangen.

Een ander voorbeeld kon men aantreffen bij eskimo's en bepaalde indianenstammen. Wanneer de stam een slecht jaar kende, kwam er een ogenblik, waarop de ouderen weggingen, of op een tocht bewust alleen achterbleven. Dat zij daarbij om zouden komen, was voor hen en iedereen zeker. Zij kiezen echter dit lot zelf in het gevoel, dat zij de kansen van de anderen om in leven te blijven hierdoor doen toenemen, zelfs wanneer zij voor zich daarvoor een uitgeblust worden moeten aanvaarden.

Ook in dergelijke gevallen is er sprake van een bewuste en overlegde daad. Het is geen emotionele kwestie, maar een logisch handelen op grond van de erkenning, dat men de levenskansen van anderen vermindert, hetwelk dan tot een onzelfzuchtige daad voert. Iets wat ook in deze gevallen een aanvaarden van de dood, het erkennen van het licht en zo bewust kunnen reageren op alle mogelijkheden van het geestelijke bestaan inhoudt.

Dit alles is dus voor ons aanvaardbaar. Helaas zijn er ook andere gebruiken geweest. Zo waren er enkele negerstammen, die de gewoonte hadden, iemand, die oud geworden was, in het oerwoud te brengen, ver van het dorp, deze dan de ogen uit te steken en daarna alleen te laten om te sterven.

Zoiets is natuurlijk niet aanvaardbaar. In dit geval ging het immers altijd weer om ouderen, die niet zichzelf vrijwillig hadden teruggetrokken in de wildernis. Er was dus zeker geen sprake van een bewuste keuze van de betrokkenen.

Degene, die op deze wijze sterven moet, gaat over met haat, angst, de radeloosheid ook van een hulpeloze. Zaken, die zowel bij als na de overgang een belangrijke rol kunnen spelen. Het bij deze stammen bestaande geloof, dat de geesten van de doden terug kwamen en de stam zouden benadelen, is niet onjuist, maar volgens mij gebaseerd op de gevolgen van deze praktijken. De geest van iemand, die zo moet overgaan, wil immers terug naar zijn dorp, zijn woning en zal als geest alles doen om dit te bereiken. Hij of zij wordt zo tot een spook, dat zeker niet alleen in de stam vriendelijk gezind zal zijn.

U ziet, dat de wijze, waarop een leven beëindigd wordt, voor alle betrokkenen van belang kan zijn en soms vreemde gevolgen zal kunnen hebben. Uit de gegeven voorbeelden zal u, naar ik meen, duidelijk geworden zijn, dat het bij sterven en zeker bij zelfmoord van groot belang is, hoe jezelf tegenover het gebeuren staat, hoe je de wereld beziet op het ogenblik van overgaan.

Wanneer je zelf bewust kiest voor de dood vanuit een behoefte zo anderen te helpen, of omdat je weet, dat het je tijd is, zal ook een zelfveroorzaakte dood niet afwijken van een normale overgang. Er is niets aan de hand.

Op het ogenblik, dat anderen ingrijpen, zelfs indien dit met de beste bedoelingen zou gebeuren, bestaan er gevaren. Het vrije sterven is alleen denkbaar, wanneer het woord vrij dik onderstreept wordt en invloed van anderen op de beslissing zoveel mogelijk wordt uitgesloten.

Er moet sprake van 'n vrije en bewuste keuze zijn en wel door degene, die sterft. In dat geval is euthanasie aanvaardbaar,

zullen bepaalde vormen van zelfmoord eveneens aanvaardbaar worden.

Zodra er sprake is van een invloed van of ingrijpen van anderen, eventueel zonder voorkennis van de betrokkene, is euthanasie verwerpelijk. Van een genadedood kan dus alleen sprake zijn, wanneer de betrokkene een vrije keuze heeft en zelf medewerkt na zijn beslissing, hoe dan ook, duidelijk kenbaar te hebben gemaakt.

Een uitzondering vormt de situatie, waarbij het leven alleen door het toepassen van kunstmiddelen in stand gehouden kan worden. Indien er geen mogelijkheid bestaat tot genezing en de patient langere tijd b.v. in coma verkeert, zodat deze geen mogelijkheid heeft, hoe dan ook, eigen wil in deze kenbaar te maken, heeft men het recht, deze kunstmiddelen uit te schakelen, of het kunstmatige proces stop te zetten.

Voorbeeld: iemand ligt maanden lang in coma en kan alleen in een ijzeren long in leven worden gehouden. Er zijn geen kenbare kansen voor herstel. Het is dan niet toelaatbaar, zo iemand door b.v. een injectie actief te doden, maar men mag wel het apparaat uitschakelen, terwijl men weet, dat dit de dood ten gevolge zal hebben.

Het is in dit geval onvermijdelijk, dat de beslissing wordt genomen door een ander dan het betroffen ik, n.l. degene, die het apparaat uitschakelt. Maar het ikzelf wordt niet aangetast. De handeling kan niet als positief of negatief beschouwd worden, maar is in wezen neutraal, omdat het ik aan eigen middelen en mogelijkheden wordt overgelaten.

Negatief is het, wanneer men iemand zonder diens voorkennis een middel geeft, waardoor deze sterft. Positief is het, indien je iemand in staat stelt volgens zijn wil, door eigen kracht, of eventueel ook jouw kracht, helpt, over te gaan.

Dit eerste deel kan mogelijk enkele vragen oproepen. Zo ja, dan kunt u die nu stellen.

x Hoe te denken over mensen, die zich levend in brand steken uit protest tegen bepaalde omstandigheden en niet, omdat zij zelf niet meer kunnen of willen leven?

- Ik zou mij voor kunnen stellen, dat een bewuste voor een dergelijke dood onder omstandigheden zou kiezen. Vergeet niet, dat, zo wij alles wat ons omtrent Jezus wordt verteld, als waar aanvaarden, zijn kruisdood wel degelijk mede zijn eigen beslissing is geweest en niet alleen van Pilatus of het Sanhedrin uitging.

Ik meen, dat in dergelijke gevallen de genoemde wijze van zelfmoord aanvaardbaar zal kunnen zijn. Maar er wordt wel 'n zeer grote geestelijke rijpheid verondersteld, een bewustzijn, dat veel verder reikt dan de stoffelijke wereld alleen.

Er zijn meer gevallen, waarbij je moet aannemen, dat dit noodzakelijke bewustzijn niet of onvoldoende aanwezig is. Een jezelf verbranden uit protest kan in een soort roes gebeuren. Maar wanneer het dan eenmaal zover is, wanneer de gloeiende lucht de longen binnendringt, de pijn begint, zal degene, die deze daad wil stellen, er toch wel anders over gaan denken. Dan kun je niet meer terug, ook al zou er in je wanhoop en verzet heersen.

Ook is mij bekend, dat enkele monniken, die zich levend hebben verbrand als protest, dit deden, nadat zij bepaalde

roesveroorzakende middelen hadden ingenomen, zodat zij de pijnen niet konden gevoelen. Zij handelden in feite in een toestand van verdoving. Maar die verdoving was in deze gevallen reeds landere tijd voor de feitelijke dood een meest beslissende factor in hun denken en handelen. Zij werden daarbij vaak door anderen sterk in hun beslissingen beïnvloed.

Zij waren dus zichzelf niet. Wat wil zeggen, dat het werkelijke ik niet geheel bewust en van de konsekventies van de gemaakte keuze overtuigd, de daad mee aanvaardde, wat een strijdigheid met minder aangename gevolgen na de dood betekende.

Ik geloof dan ook niet, dat voor de meesten, die zich uit protest levend hebben verbrand, mag gelden, dat zij reeds korte tijd na hun daad in het licht waren. Ik meen, dat zij eerst hebben moeten afrekenen met hun eigen toestand, hun eigen illusies en het feit van eigen dood maar moeilijk konden aanvaarden, ook al hebben zij de pijnen mogelijk maar zeer onvolledig gevoeld. Zij blijven volgens mij soms lagere tijd in het duister, alleen al als gevolg van het feit, dat zij de konsekventies van hun daad niet konden overzien.

x Maar mensen, die bij een brand omkomen, de mensen, die in de oorlog omkwamen, vergast werden enz. zijn toch vergelijkbare gevallen?

- Neen. Dat ligt anders. In dergelijke gevallen is er geen sprake van een vrije dood, daar men dit sterven niet bewust aanvaardt, of zelfs verkiest.

Denken wij aan de concentratiekampen en de vergassingen, die daar plaats vonden, zo dient men zich te realiseren, dat het merendeel van deze mensen is overgegaan in wanhoop en haat. Alleen al deze emoties zijn voldoende om hen te binden aan de wereld. Het gheeft dan ook langere tijd geduurd voor men aan onze zijde in staat is geweest, eventueel met hulp van mensen in de stof, alle slachtoffers uit de concentratiekampen tot het licht te brengen. In dergelijke gevallen was de dood zeker niet aanvaardbaar voor hen.

Branden: Daarbij overheerst gemeenlijk de paniek. Voor sommigen kan onder deze omstandigheden de dood toch komen als een verlossing. Is er een zekere overgave op het ogenblik van het sterven, dan zal de overgang zich betrekkelijk eenvoudig voltrekken en is een bewustwording na korte tijd denkbaar.

Blijft de paniek echter tot het laatste ogenblik het besef domineren, dan wil men de dood niet aanvaarden. Wat betekent, dat het ego zijn droombeelden van stoffelijk bestaan probeert te handhaven. Het wacht a.h.w. om "gered" te worden en houdt zo langere tijd de belevingen kort voor en tijdens de overgang als een illusie vast. Dan kan het langere tijd duren, vóór daarin verandering komt.

Wanneer zo iemand op hulp wacht, is hij in ieder geval aanspreekbaar. Je kunt zo iemand als geest dus helpen. Wanneer iemand alleen in paniek is en geen hulp verwacht, is het veel moeilijker deze te bereiken. De kans is groot, dat het bewustzijn dan de laatste ogenblikken compleet met alle pijn, paniek en angst steeds weer herhaalt, zo de laatste ogenblikken steeds weer herlevend. Een onaangename situatie.

Let wel: in dit laatste geval is er geen sprake van een erkenning van het feit, dat men dood is. Wanneer je aanvaardt,

dat je dood bent, liggen de zaken anders.

Indien je de dood echter niet wilt erkennen, of aan het sterven bepaalde konsekwenties wilt verbinden, die feitelijk niet kunnen bestaan, ben je waarschijnlijk langere tijd aardgebonden.

Even van het onderwerp afwijkende zijn wij zo meteen terecht gekomen bij het tweede deel van mijn betoog. Ik wil nog iets meer zeggen over zelfmoord, ook al heb ik u reeds duidelijk gemaakt, dat zelfmoord niet in alle gevallen negatief behoeft uit te werken voor de geest.

Maar wat is de oorzaak, wanneer het gebeurt en hoe is de samenhang? In de eerste plaats: de dood wordt gekozen, terwijl niet het gehele leven, maar alleen een facet van dit leven verworpen wordt. Dit komt vaak voor.

Het is dus een toestand van ontoerekenbaarheid, waarin de daar wordt gesteld. Maar de emoties en eenzijdigheid van besef houden op te bestaan met het lichaam. De werkelijke situatie wordt erkend op het ogenblik, dat de geest niet meer met de lichamelijke gevoeligheden verbonden is.

Het resultaat is een ontkenning, een poging de klok terug te draaien. Het gevolg is in vele gevallen vooral het verwerpen van het feit van eigen dood, die geestelijk gezien opeens onaanvaardbaar werd. Het gevolg zijn wezens, die bij de stof blijven rondhangen, spoken, geesten, die steeds weer in verschijning treden.

Dit is een facet van het sterven, waaraan men in vele gevallen te weinig, maar soms ook wel te veel aandacht besteedt op aarde. Te veel, wanneer men alle zelfmoord voor een ieder geheel onaanvaardbaar probeert te maken, te weinig, wanneer men alleen maar bezig is met het leven zelf en het leven na de dood, zonder zich af te vragen, welke persoonlijke mogelijkheden voor het in in beide gevallen bestaan.

Wij moeten begrijpen, wat er gebeurt in het geval van een zelfmoord, die niet verwerkt en aanvaard kan worden: Je wilt terug naar de materie, juist omdat je je eigen leven genomen hebt. Je krijgt daardoor het gevoel, dat het mogelijk moet zijn de zaken werkelijk terug te draaien.

Je zegt tot jezelf, dat je deze daad, die je zelf stelde, immers niet behoeft te aanvaarden. Maar het resultaat is, dat je je als geest probeert te gedragen als een nog in de stof levende mens, maar dat je gebonden bent aan bepaalde plaatsen, zodat je geen werkelijke vrijheid van beweging meer kent, terwijl je op aarde jezelf alleen nog in zeer bepaalde handelingen kunt manifesteren.

Wanneer je hoort van een zelfmoordenaar, die door een huis pleegt te wandelen met de strop, waaraan hij zich verhing, steeds in de hand, klinkt dit als een stukje van een barok griezelverhaal.

Onwaarschijnlijk is het echter niet, want de zelfmoordenaar blijft steeds beseffen, dat hij zich heeft opgehangen en het stoffelijke symbool daarvan is de strop. Het ik blijft in zijn poging weer tot menselijk bestaan in de stof terug te keren met alles, wat het einde betrof, bezig. De strop is het symbool daarvan en zal dus getoond worden.

Zoals iets dergelijks op een bepaalde plaats gebeurt. Men zou van die plaats willen wegvlugten, maar dat kan niet meer,

omdat je de stoffelijke indrukken, die nodig zouden zijn om de plaats te vergeten en van alle indrukken van het laatste ogenblik in de stof los te komen, niet meer kunt ontvangen. Je eigen voorstellingsvermogen bepaalt de plaats en de vorm, waarin je tracht terug te keren.

In enkele gevallen kan men zo iemand geestelijk bepaalde impulsen geven, waardoor het feit van de dood aanvaardbaar wordt. De beslissende beïnvloeding kan zelfs zowel door een mens in de stof als door iemand uit de geest plaats vinden. Maar dan moet men eerst tot een aanvaarding van eigen nieuwe toestand komen, vóór enige vrijheid opnieuw ontstaat.

Het vrije sterven ligt dan ook zeker niet in de zelfmoord met onvoldoende motieven. Zelfmoord betekent meestal: gevangen geraken in eigen emotionele verwarringen, afstand doen van het stoffelijke leven, zonder het leven zelf te verwerpen, maar alleen omdat men bepaalde facetten van dit leven niet meer wenst te aanvaarden.

Wat er op neerkomt, dat het stoffelijke leven voor het ik in kwestie zó belangrijk is, dat het probeert dit leven te veranderen in meer aanvaardbare zin, door het te beëindigen. U kunt de logica hiervan mogelijk niet geheel volgen, maar een dergelijke ziekelijke logica kun je bij zeer vele zelfmoordenaars aantreffen.

Rest de vraag, of zo iemand bereikbaar is. Nu blijkt dit sterk te verschillen. Er zijn mensen, die zichzelf hebben gedood en toch reeds naa zeer korte tijd aanspreekbaar geworden zijn. Zij zullen het ook, wanneer zij contact opnemen, een tijd lang niet bepaald aangenaam hebben, wat zij beseffen dan eerst goed, wat zij hadden kunnen doen, wanneer zij nog zouden leven in de stof, wat zij zouden kunnen bereiken. Want in de geest is de erkenning van alles, wat je vernietigd hebt, met jezelf verbonden aan alle aspecten van zelfmoord.

Mogelijk zullen dergelijke entiteiten dan nog een langere tijd het licht niet willen of kunnen aanvaarden. Maar zij kunnen zich in ieder geval reeds veel bewuster en vrijer bewegen en kunnen nieuwe ervaringen opdoen. En dat is al een zeer belangrijk punt.

Maar er zijn nog andere facetten aan ons onderwerp verbonden. Mogelijk hebt u wel eens van iemand gehoord, die in een huis woont, waar voortdurend een non, een oude heer, een juffrouw rond loopt te sloffen: een geest. Soms is dit waar en kan door elke helderziende zonder meer worden gekonstateerd. De vraag is nu maar, waarom een geest juist zo en op die plaats in verschijning pleegt te treden.

In de meeste gevallen gaat het natuurlijk om een schil, een astraal voertuig. Het is echter wel duidelijk, dat het een kwestie van automatische functies is, daar dergelijke verschijningen vaak blijken te reageren op stoffelijke gebeurtenissen en de mensen, die in een bepaald huis wonen.

Er is besef. Iemand kan normaal doorgaan en toch nog aangebonden blijven in een bepaalde omgeving, of steeds weer trachten een bepaalde taak te vervullen.

Het sterven is iets, wat je bewust dient te aanvaarden. Waar men sterft en dit feit probeert te ontkennen, wordt het voor het ik erg moeilijk, zich los te maken van het beeld van de stoffelijke omgeving.

Je bent als elke geest echter gevoelig voor de uitstraling van levende wezens en zult daarop reageren. Je leeft in feite in een menselijke omgeving, zonder iemand te kunnen bereiken.

Je kunt in dergelijke gevallen goedig zijn en door je uitstraling zelfs de mensen behulpzaam proberen te zijn, je kunt nijdig worden en een soort boze geest worden. Maar in al deze gevallen blijkt, dat aan een voorwaarde voor het vrije sterven niet voldaan werd: de aanvaarding van de dood.

Overigens kan de aanvaarding van de dood als feit zowel voor, tijdens, als na het stervensproces plaats vinden, dit wil ik hier meteen vastleggen. Iemand kan dus doodgaan en daarna verschrikt opkijkende zich afvragen: Wat heb ik nu aan mijn pet hangen? Om tot de konklusie te komen: ik leef schijnbaar niet meer, maar zo erg is het ook weer niet. Ik besta nog, dus zal ik verder moeten gaan.

Op het ogenblik, dat deze laatste konklusie aanvaardt wordt, bestaat weer de kans het licht te zien, er mee te werken, de krachten en invloeden van andere geesten onbelemmerd te ervaren en contact op te nemen met andere entiteiten.

Iemand, die dood is gegaan, maar het feit ontkent en tot zichzelf blijft zeggen: ik ben niet dood, ik slaap, ik droom alleen maar, wijst daardoor alles af, wat die dood als feit zou kunnen bevestigen.

Vergeet niet, dat in de werelden van de geest de gedachte steeds weer bepalend is voor de mogelijkheid tot beleven. De afwijzing van de dood betekent dus een afwijzen van de gehele geestelijke wereld en de structuur, waartoe je nu in feite behoort. Het komt neer op een afwijzen van de werkelijkheid en van jezelf, zoals je nu bent.

Daardoor wordt men dan de gevangene van een huis e.d. Toch zijn er ook wel entiteiten, die bewust terugkomen, ofschoon zij hun eigen nieuwe toestand wel degelijk hebben erkend en aanvaard. Niet elke geest, die een helderziende door uw huis ziet dwalen, is noodzakelijkerwijze een arme aardgebundene. Er kunnen entiteiten zijn, die je kennen, of een zeer bepaald doel nastreven.

De mogelijkheid bestaat, dat zij normaal in het licht leven, contact hebben met andere geesten, kortom, een normaal geestelijk bestaan zouden kunnen voeren. Maar er is een enkel facet op aarde, dat hen niet loslaat. Het kan b.v. het denkbeeld zijn, dat een bepaalde taak nog niet is volbracht, of het gevoel, dat zij nog steeds voor iemand moeten zorgen. Daardoor keren zij dan regelmatig weer terug en manifesteren zich soms.

Maar hier is geen sprake van een werkelijk gebonden zijn aan de aarde. Men keert terug naar de aarde in het besef van eigen overgang, maar wil met alle geweld nog iets regelen in de stof.

U kent mogelijk het verhaal van de geest, die steeds weer in een bepaalde kamer zich manifesteerde aan een ieder, die daar probeerde te slapen.

De meesten namen de vlucht, wanneer zij opeens gewekt werden door een koude hand op hun schouders en dan een doorzichtige gedaante zagen staan, die hen wenkte om mee te komen.

Tot eindelijk iemand begreep, dat er iets gevraagd werd en de gedaante volgde. Deze werd naar een secretaire gebracht.

Daar werd hem een lade gewezen. De man maakte deze open. Weer werd hem een bepaald punt gewezen. De man raakte het aan, een geheim vakje sprong open. Daarin lag een schuldbekentenis. Kennelijk had deze entiteit het gevoel schuldig te zijn, zo lang deze schuld niet voldaan was. Daarom trad zij regelmatig in verschijning.

Toch is dit geen aardgebondene geweest, geen echt spook. De verschijning kwam immers alleen, wanneer er iemand aanwezig was, die de entiteit meende te kunnen bereiken. Was dit niet het geval, dan vertoefde de geest in kwestie normaal in zomerland en probeerde daar allerlei te leren.

Wat z.g. normale mensen wel heel vreemd in de oren zal klinken, ook al omdat het niet bepaald past in de voorstelling, die men, dank zij verschillende geloofsrichtingen, van het sterven en de dood heeft. Toch is dit werkelijk gebeurd. Ik haal het verhaal alleen aan om duidelijk uit te doen komen, dat ook bij het vrije sterven, een dood dus die erkend en aanvaard werd, de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat men voor bepaalde taken nog op aarde probeert terug te keren.

M.a.w.: wanneer u al een geest ziet rondwaren, kunt u nooit terecht en met zekerheid stellen, dat dit een arme aardgebonden geest is, die het vrije sterven niet heeft ervaren. Dat kun je niet weten. Wanneer u dus ooit een geest ziet, denkt u gewoon: O, die zal zeker nog hier iets te doen hebben. Mogelijk probeert u dan iemand te helpen.

Zelfs wanneer de entiteit toch aardgebonden is, bestaat de mogelijkheid, dat door deze poging, te helpen, een bevrijding ontstaat. En wanneer dit laatste niet het geval is, blijft de kans bestaan, dat de geest uw pogingen opmerkt, u daarom aardig vindt en u niet lastig valt, of zelfs probeert u te helpen. Kwaad kan het dus nooit.

Denk dus bij voorkeur niet, wanneer u iets opmerkt: dat is een arme aardgebonden geest, maar wees bereid te helpen. En wanneer u niet duidelijk wordt gemaakt, hoe u dit zoudt kunnen doen, ga door met ademen, want dan is de verschijning kennelijk niet voor u bestemd.

Probeert men u wel iets duidelijk te maken, probeer het te begrijpen, denk er desnoods rustig enige tijd over na. En wanneer u de zaak begrijpt en het mogelijk is, doe er iets aan.

Ook hier blijkt weer, dat het vrije sterven vanuit een geestelijk standpunt voornamelijk een bewustzijnskwestie is, waarbij het besef van geestelijk bestaan en de vroegere wereld zelfs zover kan gaan, dat men terugkeert om te trachten alsnog bepaalde zaken in de stof af te handelen. Ook al blijkt, dat er bepaalde dingen zijn, die je niet kunt doen.

Zelf heb ik op dit gebied nogal treurige herinneringen: Ik was getrouwd. In mijn tijd was dat nog gebruikelijk. Ik was werkelijk dol op mijn vrouw. Die op haar beurt zat erg in de put, toen ik dood was. Ik wilde haar dan ook troosten. En wat doe je dan? Je handelt naar gewoonte, gaat naar haar toe, streelt haar over het haar, geeft een kusje.

Op aarde betekende dit voor haar de mogelijkheid haar gevoelens af te reageren, zodat zij al snel weer getroost was. Maar wat bereikte ik als geest daarmee? Kippevel en verder niets.

Uiteindelijk heb ik de zaak toch nog kunnen regelen via een helderziende, die iemand kende, die mijn vrouw weer goed kende. Zo heb ik een boodschap gegeven, die door de vrindin aan mijn vrouw werd doorgegeven, die, geheel naar aard, daarop natuurlijk reageerde met de vraag, of zij gek was, maar later zich toch wat meer getroost is gaan gevoelen.

Mijn eigen dood verliep overigens niet geheel bewust, was dus niet geheel vrij. Maar in het stervensproces erkende ik op een gegeven ogenblik toch wel, wat er aan de hand was. Ik aanvaardde toen de situatie als onvermijdelijk en kreeg zo contact met anderen en de vrijheid, waardoor het mij mogelijk was mijn eigen toestand en de werelden van de geest te beseffen. Wat erg belangrijk voor mij was.

Uit dit tweede deel van mijn betoog zult u hopelijk de konklusie trekken, dat zelfmoord gemeenlijk niet aanvaardbaar is, alleen reeds omdat je er de vreemdste belevingen door kunt krijgen.

Daarnaast zult u beseffen, dat overgaan niet noodzakelijker wijze neerkomt op een geheel afscheid nemen van de wereld. Je kunt terugkomen en bepaalde taken verrichten.

Ten derde: probeer niet, wanneer je bent overgegaan, alles op de oude voet voort te zetten. Daarin slaag je toch niet en de resultaten, die je verkrijgt, zijn maar al te vaak geheel in tegenstelling, met hetgeen je nastreeft. Kommentaar?

x Komt sterven in angst niet veelvuldig voor, vooral hier in het westen? Is dit geen belemmering op grote schaal?

- Dat kan inderdaad belemmeringen geven, maar je kunt het alleen op individuele basis bezien. Er zijn n.l. veel mensen, die wel bang zijn om te sterven, maar zich er toch aan overgeven. Dan wordt de angst vaak overwonnen, doordat men zich aan het onvermijdelijke overgeeft met het gevoel: ik zal dan wel zien, wat dit voor mij verder betekent.

In dergelijke gevallen ontstaat dus toch nog een vrijheid, die snelle bewustwording en contact met de geest bevordert. De ergste stervensangsten, die niet opgeheven worden, treffen wij aan bij bigotte personen, die een definitieve voorstelling in zich dragen omtrent alles, wat er na de dood komt plus en tijdens 't leven zorgvuldig uit eigen bewustzijn verdrongen beseft wat zij volgens alle regels dan wel voor een lot na de dood zouden verdienen.

Juist deze mensen, met hun fel oplevend zondebegrip, hun twijfels t.a.v. licht en God, bezorgen ons de meeste moeilijkheden. Zij komen in het westen in verhouding nogal vaak voor. Ik zou haast zeggen: zie dit niet als een hatelijkheid - dat de wijze, waarop het christendom gepredikt wordt er toe bijdraagt, dat zeer velen de dood als een verschrikking ervaren.

Dat is natuurlijk niet nuttig of juist. Je moet niet zeggen: hè, gelukkig, eindelijk ga ik dood, want dit is alleen aanvaardbaar bij iemand, die bewust genoeg is om precies te beseffen, wat er eigenlijk aan de hand is en de sferen reeds kent. En die zijn er niet zoveel.

Erken, dat het sterven een van de feiten van het leven is, iets wat je moet aanvaarden, desnoods in de stijl van: gisteren at ik een pannenkoek, vandaag krijg ik een hartverlamming. Niets bijzonders, want het is gewoon een deel van het leven.

Je kunt desnoods nog zeggen: maar die pannekoek smaakte mij toch wel beter, zolang je maar niet zegt: dit is iets heel anders. Het is een kwestie van aanvaarding.

De gelovige, die gelooft, dat zijn God hem zal redden, die is gered. Niet omdat die God noodzakelijkerwijze zo bestaat als hij gelooft, maar omdat hij, gelovende, dat er hulp zal komen, ook bereid is alle hulp, en dus alle kontakten, positief te aanvaarden. Hierdoor zal ook zo iemand zich gemakkelijker van de werkelijkheid bewust worden.

Niet elke gelovige zit dus in moeilijkheden, maar vooral degenen, die menen, dat zij alles al weten. Maar dat is niets nieuws. Ook op aarde zien wij, dat de mensen, die denken, dat zij alles weten, voortdurend de grootste dwaasheden begaan.

x Hoe zit het met zelfmoord, begaan om anderen te schaden? Ik heb wel eens gehoord, dat bij bepaalde volkeren men zelfmoord begaat op de stoep van zijn vijand

- Een nogal oud gebruik, dat mogelijk in enkele afrikaanse gebieden nog wel opgeld doet. In China is dit gebruik erg belangrijk geweest in het verleden. Zelfs zo belangrijk, dat iemand, die helemaal niets meer had, soms voor het huis van een rijke ging zitten en tot deze sprak: Geef mij een baan, of geef mij geld, want anders zal ik hier zelfmoord begaan.

In China waren wetten, waardoor men voor een dergelijke zelfmoord, begrafeniskosten e.d., aansprakelijk kon worden gesteld, maar de basis van dit geloof is toch overal wel, dat men aanneemt, dat de geest van de zelfmoordenaar ter plaatse zal blijven en een macht vormt, die ten kwade allen kan beïnvloeden, die hem benaderen.

Wanneer je met een dergelijke opzet overgaat tot zelfmoord, kom je wel in zware moeilijkheden te verkeren. Ik heb met dergelijke gevallen overigens niet te maken gehad in mijn huidige geestelijke bestaan. Alles, wat ik verder zeg, is alleen van horen zeggen.

Mensen, die met een dergelijke opzet zichzelf doden, schijnen op dit doden als doel zodanig gespist te zijn, dat zij zichzelf a.h.w. voortdurend blijven doden. Voor hen is het bestaan een voortdurende pijnlijke benauwdheid.

Er schijnen ook gevallen te zijn, waarbij men zichzelf doodt om anderen te schaden, niet door zelfmoord voor een huis, maar o.m. door het innemen van bepaalde giftige dranken. Bij vormen van voodoo komt dit wel voor. Men meent zo demonische kracht te verkrijgen en, ofschoon dood, in staat te zullen zijn zich te wreken.

In feite ben je dan niet meer vrij, daar je door de dranken in een toestand komt te verkeren, waarbij slechts enkele factoren van het leven nog een rol spelen. Wat je nog kunt doen, wordt bepaald door je wraakzuchtig doel, ook wanneer je dit zelf niet meer wenst. Het gevolg is, dat je als een soort automaat gedreven wordt alleen bepaalde dingen te doen en verder geen mogelijkheid bezit, te handelen op contact te maken.

Misschien wordt het duidelijker in de termen van de spookverhalen: je maakt uit wraakzucht van jezelf een zumbi of zombie. Stel, dat je iemand wilt doden. Dan blijkt, dat je allen moet doden en niet alleen degenen kunt doden, die je haat. Je zult in feite vaak moeten vernietigen, wat je het

het liefste is, ofschoon je alles zou willen geven om het in stand te houden. Dat is dan een enorme kwelling.

Zo ongeveer is iemand er aan toe, die uit wraakzucht zichzelf doodt. Toch kunnen zelfs dergelijke gevallen wel opgelost worden, wanneer niet alleen het sterven, maar een wegvallen van alle relaties wordt aanvaard. Wat dan blijft, is, daar men zich hierop concentreert, een behoefte aan bevrijding, die het aanvaarden van kontakten met de werkelijkheid van het geestelijk bestaan omvat.

Zelfs dergelijke demonische zaken kunnen dus wel degelijk worden opgelost. Het demonische is niet, zoals men vaak denkt, een kwestie van macht en persoonlijkheid, maar eerder een kwestie van mentaliteit. Mentaliteit brengt gewoonten en dezen zijn de uiterlijke verschijnselen van de demonie. Wordt echter de mentaliteit, de eigen werkelijkheidsbenadering, veranderd, dan sterft de gewoonte langzaam af.

Dit alles heb ik echter van horen zeggen. Voor mij staat vast, dat degenen, die op de door u genoemde wijze zelfmoord plegen, er over het algemeen niet bepaald goed op staan. Zeker zullen zij veel moeilijkheden ondervinden bij het aanvaarden van eigen werkelijk geestelijk bestaan en de nieuwe mogelijkheden en noodzaken, die voor een geest aanwezig zijn. Voldoende?

x Staat het nemen van onverantwoord grote risico's ook gelijk met moord en zelfmoord?

- Je kunt dit volgens mij alleen vanuit een menselijk standpunt bekijken. Ik zou zeggen: op het ogenblik, dat iemand in het verkeer bewust risico's neemt en daardoor een ander doodt, is er tenminste sprake van doodslag.

Indien je jezelf daarbij ombrengt, is het volgens mij wel een jezelf doden, maar zonder opzet. Geen zelfmoord dus, maar toch wel een nogal moeilijk te aanvaarden situatie.

Wij weten, dat bij verkeersongelukken vooral degenen, die opeens beseffen schuld te zijn aan eigen dood, lange tijd zich bezig plegen te houden met het herleven van de laatste ogenblikken van hun stoffelijk bestaan.

Geestelijk gezien zou ik willen stellen, dat het nemen van risico's feitelijk normaal menselijk is. Indien je te voren weet, dat je door het nemen van een bepaald risico anderen zult schaden, moet je het volgens mij niet doen. Maar wanneer je de bedoeling niet hebt anderen te schaden en er zelfs niet aan denkt, dat dit zou kunnen gebeuren, dan heb je onverantwoordelijk gehandeld en zult gekonfronteerd worden met de gevolgen. Je zult echter niet jezelf een moordenaar of zelfmoordenaar gevoelen. Overigens is van een vrij sterven in dergelijke gevallen maar zeer zelden sprake, zoals u zult begrijpen.

x Hoe beschouwt u predestinatie?

- Voornamelijk als een uitvlucht, die een mens gebruikt om zowel eigen meerwaardigheidsgevoelens als fouten te rechtvaardigen.

Predestinatie betekent: aannemen, dat je een onveranderlijke en vastgelegde toekomst hebt, die gaat tot het uiterste. Dus: je bent reeds van den beginne bestemd voor de hemel of voor de hel.

Ik zou daarin nooit kunnen geloven, omdat ik meen, dat er

ook bij God wetten gelden. Degenen, die menen voor de hemel uitverkoren te zijn, maken - dat is duidelijk - ook veel fouten, die schijnbaar voor hun lot van geen belang kunnen zijn, maar die voor anderen dubbel schijnen te tellen.

Wetmatigheid en redelijkheid zouden in dit geval ontbreken, het bestaan heeft in dat geval niets meer te maken met de toch overal weer kenbare harmonische principes. Ik kan een dergelijke strijdigheid met al het waarneembare niet aanvaarden.

Wilt u predestinatie uitleggen als: voorkeur voor bepaalde ontwikkelingen, dan geef ik toe, dat die wel bestaat. Een kind met sterk ritmegevoel, gekregen door erfelijkheid, dus niet door eigen verdienste, zal later beter kunnen dansen, dan iemand, die absoluut geen maatgevoel heeft.

In elke mens zijn voorkeuren, mogelijkheden en moeilijkheden ingebouwd. Maar de hinderpalen zijn zelden zo groot, dat je die niet grotendeels kunt overwinnen, wanneer je wilt. Waar bepaalde zaken je onmogelijk blijken te zijn, kun je die in vele gevallen toch gelijkwaardig en met een zelfde gerichtheid vervangen door iets anders.

Waaruit voortkomt, dat niet te voren vast staat, dat je zult falen of slagen, maar daarbij zelf wel degelijk van invloed kunt zijn. Demostenes, de grote redenaar, was een stotteraar. Hij leerde echter spreken zonder haperen. Hij werd een van de beste sprekers van zijn tijd.

Indien je gelooft in predestinatie, zo zou je ook moeten zeggen: Deze man kan nooit een stotteraar geweest zijn, want hij was voorbestemd om een goede spreker te worden. Want anders maak je van de predestinatie een willekeur zonder einde.

Volgens mij zijn degenen, die aan predestinatie geloven, gemeenlijk mensen, die ondanks alles in eigen goedheid willen blijven geloven en daarom bovendien geloven, dat een ieder, die het niet met hen eens is, voor de hel is voorbestemd.

Vaak ook blijken mensen dit geloof oppervlakkig aan te hangen, omdat het hen de mogelijkheid biedt alle verantwoordelijkheid voor eigen daden van zich te schuiven: het was immers voorbestemd? Voor mij dus: niet aanvaardbaar.

x Heeft men, voor men inkarneerde, zijn inkarnatie kunnen overzien?

- Wanneer u naar de groenteboer gaat en een pond tomaten koopt, kunt u natuurlijk elke tomaat afzonderlijk gaan beruiken, bekijken en bevoelen. Dan weet u ongeveer, wat u krijgt. Maar hoe vaak doet u dit?

Theoretisch kun je je volgende inkarnatie wel volledig overzien met alle mogelijkheden daarvan. Maar de doorsnee inkarnerende overziet ten hoogste enkele facetten en mogelijkheden, anderen nemen eenvoudig, wat zij kunnen krijgen zonder meer. En zelfs wanneer je enkele facetten beziet, blijkt vaak, dat je zaken en mogelijkheden, die later voor je bestaan van het grootste belang zullen zijn, niet hebt beseft.

Een volledig bewuste inkarnatie met een volledig overzicht van alle mogelijkheden en omstandigheden lijkt mij voorbehouden aan de allergrootsten onder de zeer hoge geesten.

x Bij hypnose kan men terug gaan tot de geboorte. Gaat men verder terug, dan herinnert men zich na een stilte opeens een ander leven. Er ontstaat een vacuüm op het ogenblik, dat de hypnotiseur vraagt, wat is het leven direct voorafgaande aan het leven, dat u nu leeft?

Men vraagt: is het daar duister, is het licht e.d.? maar er komt bijna geen antwoord. Wat is de reden hiervan?

- Wat u vraagt, vraagt u aan de hersenen. Hypnose is een suggestief proces, waardoor het mogelijk wordt bepaalde blokkeringen en remmen in het bewustzijn op te heffen en zelfs selectief bepaalde delen van dit besef te activeren.

Maar de dood is geen stoffelijk proces, daar de stof achter blijft. De beleving in de geest zal door de stoffelijke persoon vaag herinnerd kunnen worden, maar niet beschouwd worden als een eigen beleving.

De suggestor zou meer kansen hebben, wanneer hij niet van het ikbesef uit zou gaan en dus niet zo vragen: hoe gaat het? is het licht? is het duister? Men vraagt hier om een uitdrukken van het onstoffelijke in stoffelijke termen, waarbij het bovendien de vraag blijft, of onder de sterke druk van de suggestor de gesuggereerde ook maar kan beseffen, wat wezenlijk met de vraag bedoeld wordt. Mensen hebben onder hypnose, zoals u weet, vaak de neiging zeer letterlijk op de opdrachten te reageren.

Men zou volgens mij de vragen meer algemeen, maar ook enigszins suggestief moeten stellen, tot op het ogenblik, dat er antwoorden komen. Dan pas kun je voorzichtig terugwerken naar een werkelijk beleven voor de geboorte, waarmee het ik zich toch identificeert.

- x Houdt dit alles geen verband met de wet van oorzaak en gevolg?

- Daarmede staat alles in verband. Maar de wet van oorzaak en gevolg bepaalt geen vastliggende lijnen. Het betekent, dat elke oorzaak een aantal mogelijke gevolgen heeft, waarbij uw eigen reactie mede bepaalt, welk van de mogelijke gevolgen u voor uzelf realiseert. Daarna wordt dit gevolg in zichzelf tot oorzaak, biedt nieuwe mogelijkheden en dringt tot verdere ontwikkelingen.

Dus aan de hand van elke oorzaak kies je, ook wanneer je keuze een beperkte zal zijn, zelf, hoe je reageert en dus wat er verder kan gaan gebeuren.

- x Zo goed mogelijk sterven betekent dus, zo goed mogelijk jezelf zijn, zonder bijgedachten en alles aanvaarden?

- Ja. Zoals reeds gezegd: aanvaarding is het meest belangrijke. Maar ik moet mijn bijdrage aan dit eerste deel gaan beëindigen. Mijn antwoord op uw vraag is: bij het sterven moet je proberen te aanvaarden, wat onvermijdelijk is en je dan afvragen, wat er van kan komen. Wanneer je zo over gaat, valt het je meestal erg mee. Mogelijk heb je wel geen hoofdprijs, maar het hiernamaals is toch maar zelden een niet, wanneer je met deze instelling overgaat.

Vergeef mij, dat ik het hier bij laat. Na de pauze kom ik terug en zal uw vragen zo goed mogelijk verder beantwoorden.

Ik hoop u echter het denkbeeld nader gebracht te hebben van het vrije sterven. Sterven is iets, waar je zelf ook wat over te zeggen zou moeten hebben, al is het maar in een aanvaarding, of een bewuste keuze onder bepaalde omstandigheden. Dit, zonder dat je daarbij geweld pleegt tegenover jezelf.

Tot straks.

-o-o-o-o-o-

Zó vrienden.

Ik hoop, dat u allen een prettige pauze hebt doorgebracht. Wij gaan nu zien, wat u verder nog wilt aansnijden.

x De zwaarste dood heeft volgens mij degene, die beseft zijn bestemming niet bereikt te hebben, omdat zijn gehele leven door anderen bepaald werd. Normen, godsdienst enz. Indien men zelf had geleefd, zou alles anders zijn afgelopen.

- Er zijn mensen, die in een verkeerde trein stappen, ook al gaat die wel ongeveer de goede richting uit. Je kunt je dan zenuwachtig gaan maken, boos worden enz. Maar je kunt ook de situatie aanvaarden en wanneer je moet overstappen en dan mogelijk een uurtje moet wachten, even gezellig de stad in gaan.

Je bereikt dan uiteindelijk je bestemming toch wel en hebt mogelijk een paar dingen meegemaakt, die ook leuk waren.

Wanneer je je leven bezielt en dan de schuld van een niet bereiken geeft aan het milieu, de konditionering, de kerk, dan vraag ik mij toch af, of je dan ook niet jezelf de schuld moet geven, omdat je je de gehele tijd hebt laten betuttelen, ofschoon je kennelijk beter weet. Want anders zou je, zelfs op je sterfbed, niet met die gedachten zitten.

Na de dood erken je mogelijk: ik heb met die inkarnatie een verkeerde keuze gemaakt. Maar dan denk je: soit, daar heb ik toch ook nog wel iets van geleerd.

Maar wanneer u overgaat met wrok tegen je wereld en leven en jezelf voorhoudt, dat je zonder dit alles reeds nu een heilige Allijakkes of zo geweest zou zijn, dan is het een zware dood. Natuurlijk. Zoals het voor sommigen niet leuk is te moeten konstateren, dat zij weinig of niets bereikt hebben, terwijl zij meenden al zo ver gevorderd te zijn. Maar indien je dat aanvaarden kunt, is er al snel niets meer aan de hand.

Mijn raad: wanneer u voelt, dat de wereld u in uw ontwikkeling geremd of geschaad heeft, zeg tot uzelf: Deze keer was het mis, maar een paar goede dingen waren er ook wel. En nu ik dit weet, doe ik het de volgende keer beter. Dan is het geen zwaar sterfbed meer.

En wanneer volgens jou vele dingen je van het erkennen van de werkelijkheid hebben afgehouden, moet je denken: blij dat ik eindelijk dood ben, want nu kan ik zonder al die hinderpalen eindelijk de waarheid eens onder ogen zien.

Uw sterfbed wordt kortom zo zwaar, als u het zelf maakt. Welke konklusie u mogelijk niet zo graag zult horen, maar een konklusie, die gewettigd wordt door alles, wat ik zelf op dit gebied heb meegemaakt, ook bij het afhalen van mensen, die overgingen.

Ik heb daarbij ook gekonstateerd, dat degenen, die zo van eigen hoogheid overtuigd waren, vaak moeilijkheden hadden en zich vaak langere tijd in het duister verscholen, voor zij zich in hun ware gedaante durfden te laten zien, terwijl degenen, die altijd de dingen namen, zoals zij kwamen, zeer gemakkelijk het licht konden aanvaarden. Geen gemaar, maar de feiten aanvaarden, zoals zij zijn, blijkt het belangrijkste te zijn.

x Kan men zover gaan in het aanvaarden van de dood, dat men tijd en plaats van eigen sterven lang te voren kan zien?

- Zoals gesteld is dit niet reëel. Iemand, die werkelijk bewust is, kan echter soms een week of maand van te voren zeggen: ik zal de rommel vast opruimen, want dan en daar ga ik

dood. Het bestaat dus wel. Maar er zijn heel wat meer mensen, die steeds weer dromen, dat zij begraven worden en daarom menen binnenkort te moeten sterven, terwijl hun innerlijk hen alleen probeert duidelijk te maken, dat zij geestelijk en soms zelf mentaal langzaamaan succumberen aan de overbodigheden, waarmee zij zich voortdurend bezighouden.

x Kunnen verschijningen ook in dromen plaats vinden, of is er dan altijd sprake van uittredingen?

- Er kan sprake zijn van uittreding - dit komt nogal eens voor, al beseft men dit niet altijd. De herinnering is dan gemeenlijk vaag en fragmentarisch. Een volledige herinnering aan uittreding komt bij iemand, die normaal leeft en geen bijzondere geestelijke training heeft doorgemaakt, praktisch niet voor.

Het is ook mogelijk, dat men een kontakt in de slaap aanvoelt, zonder uitgetreden te zijn. Dan gaat men zichzelf verklaren, waarom men dit aanvoelt. Bij dromen komt dit veel voor: men ontvangt telepatisch kontakt van een mens of geest en gaat de zo ontvangen prikkel omkleden met een droom, die, wat omstandigheden betreft, weinig of niets met het werkelijke kontakt te maken heeft, maar waarin een boodschap kan zijn bevat, die toch wel redelijk zuiver wordt ontvangen.

Daar een dergelijke droom vaak zeer scherp gedetailleerd is en emoties in je wakkerroept, is de kans groot, dat je je die droom geheel en goed herinnert.

Indien in de herinnering bepaalde delen van een droom zeer nadrukkelijk naar voren komen, is het waarschijnlijk, dat het kontakt of de boodschap daarin vervat is.

Om een onderscheid te maken tussen droom en uittreding is er een eenvoudige vuistregel, die niet altijd klopt, maar toch wel meestal. Indien scherpe fragmenten herinnerd worden in technicolor, in kleuren en kleurschakeringen, die duidelijk en zonder nadenken naar voren komen, dan is het bijna zeker, dat er sprake is geweest van uittreding.

Is het beeld zwartwit en kun je alleen enkele kleuren door lang nadenken daaraan toevoegen, dan is er meestal sprake van een droom. Dit wijst op werkingen vanuit het onderbewustzijn. De bron van de impuls kan niet verder bepaald worden hierbij.

x Dan zal het dus uit de eigen persoon voortkomen?

- De beelden komen inderdaad uit eigen denken voort, ook wanneer de aanleiding tot de droom buiten eigen ik heeft gelegen. Voorbeeld: de hond slaapt 's nachts met zijn bak. U droomt daarna van een aardbeving. De droom begon dank het lawaai van de hond, maar waarom u dit vertaalde in een aardbeving is moeilijk na te gaan.

Bij de droom zijn eigen bewustzijnsinhouden geheel bepalend voor de gedroomde beelden, zelfs voor de bewoordingen, waarin bepaalde boodschappen worden uitgedrukt, niet voor de oorzaak, waaruit droom en boodschap voortkomen, altans niet in alle gevallen.

Boodschappen kunnen evengoed door iemand op aarde telepathisch worden overgebracht als ontvangen worden uit een geestelijke wereld. Ook dit is niet eenvoudig te controleren, maar men kan aannemen, dat gestalten e.d., die een boodschap geven, altans een band of verbinding kennen met de werkelijke bron daarvan.

x Er moeten wel heel wat mensen zijn, die nog een taak menen te hebben, of iets menen te moeten doen na hun overgang en toch zijn er maar betrekkelijk weinig verschijningen bekend.

- Verschijningen, die bekend worden, behoren danwel tot volksoverleveringen, danwel zijn enigszins wetenschappelijk vastgesteld. Daarbij gaat het dus niet over entiteiten, die, zoals door mij besproken, alleen door helderzienden kunnen worden waargenomen.

Trouwens een verschijning, die wetenschappelijk wordt vastgesteld, is geen verschijning meer, maar een feit in de ogen van mensen, die menen, dat zij het weten.

x De verschijningen in Lourdes en andere plaatsen waar wonderen geschieden?

- Op dergelijke plaatsen treden inderdaad ongewone verschijnselen op. Kijk je naar de verschijningen, die zijn opgetreden, dan blijkt, dat zij erg veel gelijkenis vertonen met voorstellingen, die voordien reeds op aarde bestonden. De H. Maagd, als waargenomen door Bernadette Soubirís is practisch identiek aan een schildering van de H. Maagd in een zijbeuk van het kerkje, waar zij vaak bad. Deze was jaren te voren door een rondtrekkende schilder en nog tamelijk onbeholpen ook, geschilderd.

Deze jonge hysterische maagd- want dat was zij uiteindelijk - heeft een aanwezigheid aanvoeld en deze verklaard op haar wijze, door er een beeld op te projecteren, dat zij reeds kende.

Ook in Spanje en verschillende plaatsen van Italië is sprake van verschijningen, waarbij wij eenvoudig en in de buurt, na kunnen gaan, hoe men aan de voorstelling is gekomen. In een bepaald geval blijken de voorstellingen, die zij zeggen waar te nemen, in een platenboek te staan, waarmede zij op school te maken hadden. Voor mij lijkt het dwaas, dat de nonnetjes, die deze kinderen onderwezen, na alle ophef niet bemerkt hebben, dat de voorstelling, die zij van de verschijning beschreven, bijna lijn voor lijn in de platen van een lesboekje voorkwam.

Maar ja, de mensen geloven daarin. Wanneer echter hier 100 mensen zitten, die intens geloven, dat een van hen kan genezen en een van hen gelooft even intens, dat hij genezen zal worden, is er rond 80% kans, dat die ene persoon inderdaad genezen zal worden. Want gedachten zijn krachten.

Bedevaartplaatsen boeken hiervoor vaak goede resultaten. Maar het moet mij toch wel van het hart, dat zij dan mede het gevolg zijn van een onvrijheid van het eigen denken, terwijl ook bij een vrijer en bewuster denken uiteindelijk dezelfde wonderen mogelijk zijn.

Besef a.u.b., dat de werkelijke macht van God en de werkelijke werelden van de geest zover verwijderd zijn van alle voorstellingen, die de mensen kennen, dat een mens, die iets daarvan waar zou nemen, dit alleen kan vertalen door er een beeld, dat hij reeds kent, voor te plakken.

Waarmede u weet, wat ik van de verschijningen denk in deze gevallen. Houd je ook nog rekening met de beweegredenen van degenen, die de waarde van de verschijning prediken, of naar waar namen, dan kom je tot de konklusie: het betreft hierbij vaak hysterische of zelfzuchtige mensen, die hun waan zozeer aan anderen overdragen, dat op de duur zelfs een gemeenschappelijke illusie kan ontstaan.

- x Kunt u iets zeggen over de jeugdzelfmoord, die bij toenemende welvaart steeds vaker voor schijnt te komen?
- Naarmate je meer gewend bent, alles te hebben, is er minder uitdaging in het leven zelf te vinden. Daardoor ga je steeds meer onvervulbare eisen aan het bestaan stellen.

Wanneer je eisen niet vervuld worden, voel je je ongelukkig, wordt boos en wilt kwaad weglopen. En weglopen voor de wereld betekent dan vaak zelfmoord.

- x Kan het gebruik van drugs een soort zelfmoord zijn?
- Zelfs mensen, die bijna geheel ten gronde zijn gegaan aan drugs, menen, terwijl zij gebruikers zijn, dat het niet zo belangrijk is, omdat zij, wanneer zij het maar werkelijk willen, er meteen mee uit kunnen schieden. Alleen de zwaar verslaafde, die zijn toestand kent en weigert daaraan iets te doen, pleegt in feite zelfmoord, omdat hij zich bewust is van het resultaat van zijn handelen.

Ik vraag mij echter af, of je, zelfs dan, het recht hebt dit verloop met geweld te beletten. Je moet natuurlijk zo iemand duidelijk maken, wat zijn toestand is en wat de consequenties zijn.

Ik heb nu eenmaal een hekel aan mensen, die voortdurend bezig zijn voor anderen te denken en hun leven voor hen te bepalen. Want alleen de mens, die zijn eigen leven leeft en zijn eigen begrenzingen ervaart, zijn eigen wegen kiest, is iemand, die door zijn stoffelijk leven tot een bepaald bewustzijn kan komen en zo ook iets bereiken kan, dat mede geestelijk van belang is.

Als een ander voor u doet, wat goed voor u is, maakt hij het u daardoor vaak onmogelijk te ontdekken, wat werkelijk goed voor u is. Maar laat mij dat niet al te hard zeggen, anders beschouwt men dit weer als een aanklacht tegen de verzorgingsmaatschappij.

- x Hoe komt het, dat bij moorden zo zelden verschijningen voorkomen, die duidelijk maken, wie de moordenaars zijn?
- In de meeste gevallen wil de overgegangene zelf afrekenen, danwel denkt hij; het is voorbij, waarom zou ik mij er nog verder druk over maken? Wanneer je dood bent, heeft het weinig zin naar wraak te streven en wie in het licht leeft, heeft daaraan zeker ook geen behoefte. Geesten, die hun eigen moordenaar achtervolgen en proberen zijn schuld in de wereld bekend te maken, zijn dan ook over het algemeen entiteiten, die in het duister vertoeven en door wraak gedreven worden. Wat gelukkig niet zo heel vaak voorkomt.

U meent, dat het om de rechtvaardigheid gaat? Rechtvaardigheid bestaat in de kosmos pas, waar de totaliteit bereikt wordt. Alles, wat de mens rechtvaardigheid noemt, is niets anders dan het handhaven van regels, waaraan men anderen onderwerpt, omdat men meent, dat dezen voor eigen ik de meest juiste zijn.

Maar ik moet gaan sluiten. U kunt het er volgens mij trouwens best mee doen. Mijn dank voor uw aandacht. Ik wens u een prettig weekeinde.

Goeden avond.

(Bekort)

•••••

N.B.

Onze vakantie loopt van 15 juli tot 15 augustus. In die tijd vinden geen bijeenkomsten plaats en worden geen verslagen uitgegeven.